

**Στοιχεία για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της έρευνας
«Ανίχνευση των Εκπαιδευτικών & Επιμορφωτικών Αναγκών των
Συνδικαλιστικών Στελεχών που εκπροσωπούν Εργαζόμενους στο
Δημόσιο»**

Μαρία Φιλιοπούλου

Η ταυτότητα της έρευνας

Η έρευνα για τις εκπαιδευτικές και επιμορφωτικές ανάγκες των συνδικαλιστικών στελεχών στο Δημόσιο πραγματοποιήθηκε από το Κοινωνικό Πολύκεντρο σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πειραιώς και το Πανεπιστήμιο Πάτρας κατά το διάστημα 1/11/06 - 1/2/2007. Αποτελεί την πρώτη, πανελλαδική έρευνα που απευθύνεται με καθολικό τρόπο στα στελέχη των δευτεροβάθμιων συνδικαλιστικών ενώσεων του δημοσίου ενώ σε δεύτερη φάση στόχος είναι η επέκταση της έρευνας στα μέλη των πρωτοβάθμιων ενώσεων με επιλογή πανελλαδικού αντιπροσωπευτικού δείγματος.

Την επιστημονική ευθύνη για το σχεδιασμό του ερωτηματολογίου, τη μεθοδολογία της συλλογής των στοιχείων και την στατιστική και ποιοτική ανάλυση των δεδομένων της έρευνας είχαν, ο Καθηγητής Δημήτρης Βεργίδης, ειδικός σε θέματα Επιμόρφωσης και Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Πανεπιστήμιο Πάτρας), ο Καθηγητής στατιστικής Φώτης Γεωργιακώδης (Πανεπιστήμιο Πειραιά) και η υπεύθυνη του Τμήματος Ερευνών και Μελετών του Κοινωνικού Πολύκεντρου, Μαρία Φιλιοπούλου (Πολιτικός επιστήμονας, MSc. στη Μεθοδολογία των Κοινωνικών Ερευνών). Για το συντονισμό των εργασιών της ερευνητικής ομάδας και τον σχεδιασμό των δράσεων για τη διευκόλυνση της συλλογής των στοιχείων εντός των χρονικών ορίων που έθετε το χρονοδιάγραμμα της έρευνας, σημαντική ήταν συνεισφορά του Προέδρου του Κοινωνικού Πολύκεντρου Θόδωρου Χρονόπουλου.

Η συλλογή των στοιχείων της έρευνας πραγματοποιήθηκε με ταχυδρομική αποστολή ερωτηματολογίου στα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων και των Γενικών Συμβουλίων των Ομοσπονδιών, στα μέλη του Γενικού Συμβουλίου της ΑΔΕΔΥ, καθώς και στα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Νομαρχιακών τμημάτων της χώρας. Για την αποστολή των ερωτηματολογίων επιλέχθηκε η μέθοδος της

ονομαστικής επιστολής στη διεύθυνση κατοικίας του κάθε μέλους. Οι διευθύνσεις κατοικίας των στελεχών συλλέχθηκαν κατόπιν γραπτής αίτησης του Κοινωνικού Πολύκεντρου προς τις Ομοσπονδίες και τα Νομαρχιακά Τμήματα της ΑΔΕΔΥ για αποστολή των ονομαστικών καταλόγων με τα τηλέφωνα και τις διευθύνσεις των μελών των διοικητικών συμβουλίων. Μετά την ολοκλήρωση της συλλογής των διευθύνσεων ακολούθησε η οργάνωση και καταγραφή τους σε μορφή ετικετών και η προετοιμασία για την αποστολή των ερωτηματολογίων με ταχυδρομική επιστολή. Κάθε επιστολή περιείχε το ερωτηματολόγιο με τις οδηγίες συμπλήρωσης και την συνοπτική παρουσίαση του αντικειμένου και της σκοπιμότητας της έρευνας και έναν απαντητικό φάκελο με προπληρωμένο τέλος στον οποίο αναγράφονταν η διεύθυνση του Κοινωνικού Πολύκεντρου και το όνομα της ομοσπονδίας από την οποία προέρχονταν το ερωτηματολόγιο. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίστηκε η ανώνυμη συμπλήρωση και επιστροφή του ερωτηματολογίου ενώ συγχρόνως επιτεύχθηκε η δυνατότητα καλύτερου ελέγχου του δείγματος μέσω των φακέλων επιστροφής. Συνολικά απεστάλησαν 770 ερωτηματολόγια, αριθμός που αντιστοιχεί στο 95% του εκτιμώμενου συνολικού πληθυσμού των μελών των Διοικητικών Συμβουλίων και των Γενικών Συμβουλίων των Ομοσπονδιών και των Νομαρχιακών τμημάτων της χώρας που είναι σε λειτουργία. Το ποσοστό επιστροφής των ερωτηματολογίων που αντιστοιχεί στο 44% του πληθυσμού, (353 ερωτηματολόγια) εξασφαλίζει επαρκώς την αντιπροσωπευτικότητα και την δυνατότητα γενίκευσης των αποτελεσμάτων στον πληθυσμό.

Τέλος σε ότι αφορά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του πληθυσμού στον οποίο στόχευσε η έρευνα και τις τεχνικές δυσκολίες που προέκυψαν στην συλλογή των στοιχείων, θα πρέπει να τονίσουμε τον καινοτόμο χαρακτήρα και την προσφορά της έρευνας κυρίως ως προς τα εξής:

1. Η έλλειψη προηγούμενης εμπειρίας και εξοικείωσης του πληθυσμού των συνδικαλιστικών στελεχών από έρευνες που να στοχεύουν στην μεθοδευμένη προσπάθεια καταγραφής και αποτίμησης των εκπαιδευτικών αναγκών τους.
2. Η απουσία οργανωμένων ηλεκτρονικών καταλόγων με τα στοιχεία των μελών των Διοικητικών συμβουλίων και οι καθυστερήσεις που προέκυψαν μέχρι τη συμπλήρωση και την αποστολή τους στο Κοινωνικό Πολύκεντρο.
3. Οι ελλείψεις σε γραμματειακή υποστήριξη και οργάνωση των μικρότερων ομοσπονδιών απαραίτητες για την αποτελεσματικότερη διάχυση και προώθηση της χρησιμότητας της έρευνας .

Θα λέγαμε λοιπόν ότι πέρα από τους συγκεκριμένους στόχους που έθεσε η έρευνα για την ανίχνευση των εκπαιδευτικών αναγκών των συνδικαλιστικών στελεχών, συνέβαλε επίσης στη απόκτηση της απαραίτητης εμπειρίας και υποδομής για την καλύτερη υποστήριξη των επόμενων ερευνητικών δράσεων.

Αντικείμενο, στόχοι και μεθοδολογία της έρευνας

Αντικείμενο της έρευνας για την ανίχνευση των εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών αναγκών των συνδικαλιστικών στελεχών που εκπροσωπούν εργαζόμενους στο Δημόσιο είναι η καταγραφή και η τεκμηρίωση με πρωτογενή και αντιπροσωπευτικά στοιχεία των αναγκών επιμόρφωσης των στελεχών σε δύο καίριους τομείς:

1. στην ικανότητα αποτελεσματικής άντλησης γνώσης και πληροφόρησης με σύγχρονα μέσα (χρήση νέων τεχνολογιών) και σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα (γνώση ξένης γλώσσας).
2. στην διεύρυνση και στην ικανότητα διαχείρισης των γνώσεων και των επικοινωνιακών ικανοτήτων των συνδικαλιστικών στελεχών, σε ένα ευρύ διεπιστημονικό πεδίο θεμάτων από το σύνολο της κοινωνικής, οικονομικής, και πολιτικής ζωής.

Πιο συγκεκριμένα, στόχος της έρευνας ήταν να γίνει μία πρώτη καταγραφή και να αποτιμηθούν με ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα οι βέλτιστες προοπτικές οργάνωσης και λειτουργίας προγραμμάτων συνδικαλιστικής εκπαίδευσης, καταρχήν σε δευτεροβάθμιο επίπεδο με ομάδα-στόχο τα μέλη των Διοικήσεων των ομοσπονδιών και κατόπιν σε πρωτοβάθμιο επίπεδο με ομάδα-στόχο τα μέλη των Διοικήσεων των Νομαρχιακών Τμημάτων και των Διοικητικών συμβουλίων των πρωτοβάθμιων συλλόγων και ενώσεων.

Για την σύνταξη του ερωτηματολογίου και την επιλογή των θεματικών ενοτήτων των ερωτήσεων αξιοποιήθηκε σημαντικά η διεθνής και η ελληνική εμπειρία σε ένα ευρύ πεδίο ερευνητικής δραστηριότητας όπως είναι η εκπαίδευση και η κατάρτιση των δημοσίων υπαλλήλων, η αξιοποίηση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης, καθώς και πιο εξειδικευμένα θέματα όπως είναι η εκπαίδευση

και επιμόρφωση των συνδικαλιστικών στελεχών στο δημόσιο τομέα¹. Μετά από εκτενή βιβλιογραφική αναζήτηση των ενδεικτικότερων ερευνών και μελετών που έχουν διεξαχθεί την τελευταία δεκαετία στους θεματικούς τομείς που προαναφέραμε, καταλήξαμε στη συγκεκριμενοποίηση των ερευνητικών ερωτημάτων που έθεσε η μελέτη για την ανίχνευση των επιμορφωτικών αναγκών των συνδικαλιστικών στελεχών, τα οποία στη συνέχεια αναλύθηκαν και εξειδικεύτηκαν με τη μορφή ερωτήσεων σε 4 θεματικούς τομείς: στη χρήση Η/Υ, στην χρήση ξένης γλώσσας, και σε γνώσεις και δεξιότητες συναφείς με το συνδικαλιστικό ρόλο και τις υποχρεώσεις.

Πιο αναλυτικά, η πρώτη θεματική ενότητα του ερωτηματολογίου που αναφέρεται στην γνώση Η/Υ, στοχεύει στην αποτύπωση της προηγούμενης εμπειρίας των ερωτηθέντων από τις υπάρχουσες δομές εκπαίδευσης σε Η/Υ, στην αυτοαξιολόγηση τους σε βασικές δεξιότητες στη χρήση Η/Υ και στην αποτύπωση της αντίληψης που έχουν για το βαθμό συνάφειας και χρησιμότητας των υπολογιστών σε σχέση με τη συνδικαλιστική τους ιδιότητα. Επιπλέον οι ερωτήσεις σχετικά με τον αριθμό ωρών παρακολούθησης, το είδος της πιστοποίησης που έχουν λάβει, και τον φορέα λειτούργησαν ως μέτρο καταγραφής της υπάρχουσας κατάστασης στη ζήτηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε Η/Υ από συνδικαλιστικά στελέχη.

Η δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου αναφέρεται στη γνώση ξένης γλώσσας όπου με τον ίδιο τρόπο όπως και στη γνώση Η/Υ, διατυπώθηκαν συνδυαστικά ερωτήσεις σχετικά με το είδος και τον τίτλο της πιστοποίησης που έχουν λάβει, την αυτοαξιολόγηση τους στη γνώση των αγγλικών και στην γνώση άλλης γλώσσας καθώς και στη χρησιμότητα της ξένης γλώσσας στην εξυπηρέτηση των συνδικαλιστικών τους υποχρεώσεων.

Η τρίτη και τέταρτη ενότητα για τις συνδικαλιστικές δεξιότητες και τις ανάγκες επιμόρφωσης περιλαμβάνουν ερωτήσεις που αναφέρονται στα εξής: 1. στην αυτοαξιολόγηση των στελεχών σε μια σειρά από θέματα επικοινωνιακών και οργανωτικών/διοικητικών δεξιοτήτων όπως είναι η ενεργή παρουσία και συμμετοχή, η σύνταξη και η εισήγηση προτάσεων και η προώθηση δημόσιων πολιτικών. 2. στην αυτοαξιολόγηση των γνώσεων σε μια σειρά από θεματικούς τομείς όπως η Δημόσια

¹ Δύο από τα πιο γνωστά ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα για συνδικαλιστές στην Ευρώπη από τα οποία η παρούσα έρευνα άντλησε εμπειρία για το σχεδιασμό του ερωτηματολογίου είναι: το «TRACE» (Trade Unions Anticipating Change in Europe) 2004 – 2006, με αντικείμενο την θετική ανταπόκριση των συνδικαλιστικών στελεχών στις σύγχρονες ανάγκες άσκησης των καθηκόντων τους και την απόκτηση γνώσεων στις νέες τεχνολογίες και το «EUROTRAMA» για την εκπαίδευση συνδικαλιστών σε διαπολιτισμικές μορφές επικοινωνίας.

Διοίκηση το ασφαλιστικό και η ευρωπαϊκή νομοθεσία. 3. στην εκτίμηση από τους ίδιους των αναγκών επιμόρφωσης τους σε εξειδικευμένα θέματα διοίκησης, οικονομίας και νομοθεσίας καθώς και στη χρήση Η/Υ και στην εκμάθηση ξένης γλώσσας.

Συμπληρωματική στις παραπάνω ερωτήσεις είναι η ανοιχτή ερώτηση για το ρόλο και τις υποχρεώσεις των συνδικαλιστικών στελεχών μέσα από την οποία επιχειρήθηκε η ποιοτική αποτύπωση των στάσεων και των αντιλήψεων που έχουν τα στελέχη για τη σημασία της θέσης και του ρόλου τους.

Στην τελευταία ενότητα για τα δημογραφικά στοιχεία ζητήθηκαν οι απαντήσεις τους σχετικά με το φύλο, την ηλικία και το εκπαιδευτικό τους επίπεδο, στοιχεία δηλαδή που μας επέτρεψαν την συγκριτική ανάλυση για τις εκπαιδευτικές ανάγκες των στελεχών με βάση αυτά τα δεδομένα.